

Õiguskantsler

Mart Võrklaev
Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie nr

Meie 18.10.2023 nr 18-2/231475/2305334

Mootorsõidukimaksu mõju puuetega inimeste toimetulekule

Austatud rahandusminister

Rahandusminister on ministeeriumidele saatnud kooskõlastamiseks mootorsõidukimaksu seaduse eelnõu ja seletuskirja. Palun ministeeriumil täiendavalt analüüsida mootorsõidukimaksu mõju puuetega inimeste toimetulekule.

Õiguskantsleri seaduse kohaselt täidab õiguskantsler alates 1. jaanuarist 2019 puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise edendamise, kaitse ja seire ülesandeid. Õiguskantsler seisab selle eest, et puuetega inimesed saaksid põhiõigusi ja -vabadusi teostada teistega võrdsel alustel. [Puuetega inimeste õiguste konventsiooni](#) artikli 20 kohaselt peavad konventsiooniga ühinenud riigid võtma kasutusele tõhusad meetmed, et tagada puuetega inimestele võimalikult iseseisev liikumisvõime. See tähendab, et riik peab soodustama puuetega inimeste liikumisvõimet nende enda valitud viisil ja ajal ning taskukohase hinnaga.

Mootorsõidukimaksu seaduse eelnõu § 23 punkti 3 kohaselt ei maksustata mootorsõidukit, „mis on spetsiaalselt ümber ehitatud puuetega inimeste transpordiks või puuetega inimesele kasutamiseks“. Seega peavad need puuetega inimesed, kellel pole olnud vajadust sõidukit ümber ehitada, kuid kes vajavad oma igapäevasteks toimetusteks autot, maksma mootorsõidukimaksu samas määras nagu inimesed, kellel erivajadusi pole.

Paljud puuetega inimeste pered vajavad autot igapäevaseks toimetulekuks, mitte pelgalt mugavuse pärast. Liikumis- ja nägemispuudega inimesed võivad vajada iga päev isiklikku transporti, et arsti juurde või päevakeskusesse jõuda, aga ka selleks, et tööle sõita. Kõik liikumispuudega inimesed ei kasuta ratastooli ning käimisraamiga võib olla (näiteks halva ilmaga) üsna keeruline rongi- või bussipeatusse jõuda. Raskesse olukorda satuvad ka inimesed, kelle liit- või intellektipuudega pereliikmel pole võimalik sõita ühissõidukiga. Autost loobumine võib jätta erivajadusega inimesed hätta: osa neist ei saa selle tõttu iseseisvalt tegutseda ja on sunnitud koju jääma, samuti on sunnitud koju jääma neid inimesi hooldavad pereliikmed. Kui autost loobuda pole võimalik, tuleb maksta mootorsõidukimaksu, mis võib puuetega inimestele üle jõu käia. Ükski maks ei tohiks olla nii koormav, et selle tõttu peab inimene abi küsima.

Mootorsõidukimaks kehtib ka teistes riikides, kuid näiteks [Ühendkuningriigis](#) on osa puuetega inimesi maksust vabastatud ning osa peab maksu maksma 50 protsendi ulatuses.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Mootorsõidukimaksu eelnõust ja seletuskirjast ei nähtu, et Rahandusministeerium oleks kaalunud erandi tegemise võimalusi puuetega inimestele, kuigi maksu struktuur lubaks erandeid teha. Näiteks saaks puuetega inimesele või tema määratud inimesele kuuluva auto aastamaksust vabastada, nõuda vaid baasosa (50 eurot) maksmist või rakendada sarnaselt Ühendkuningriigiga põhimõtet, et puuetega inimestele on kehtestatud sõiduki aastamaksu tasumisel 50-protsendine soodustus.

[Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 46](#) näeb ette, et seaduseelnõu seletuskirjas käsitletakse ka seaduse arvatavaid mõjusid. Mootorsõidukimaksu seaduse eelnõu seletuskirjas ongi hinnatud maksu sotsiaalseid mõjusid. Seletuskirja punktis 6.3.4 on öeldud, et „maksul võib olla kõige suurem negatiivne mõju puuetega inimestele, kes vajavad sõidukeid ringiliikumiseks“. Samas punktis on öeldud, et puuetega inimeste vaesuse ja ilmajäetuse määr on teiste inimeste vaesuse määraga võrreldes märkimisväärselt kõrgem ning puuetega inimeste õiguste konventsioon kohustab leidma puuetega inimeste toetamiseks vajalikke lahendusi. Seetõttu töötab Sotsiaalministeerium 2025. aastaks välja vajaduspõhised tugimeetmed, mis aitaksid puuetega inimeste olukorda leevendada.

On tänuväärne, et eelnõu ettevalmistaja on märganud puuetega inimeste haavatavust, kuid mõistlik oleks olnud seaduseelnõu seletuskirjas analüüsida ka toetusmeetmete sisu ja nende mõju. Kui leitakse, et puuetega inimeste kasutuses olevate sõidukite maksustamisel erandit ei tehta ja lisakulud plaanitakse katta sotsiaaltoetustega, siis peaks seletuskirjas kirjeldama ka nende toetuste maksmise võimalusi. Ainult nii saaks hinnata nende meetmete piisavust.

Lisaks tuleks kaaluda, kas uue sotsiaalmeetme loomine ja rahastamine riigieelarvest ei too kaasa suuremat halduskoormust ja kulusid kui erandite ja soodustuste sätestamine seadusega.

Tuleb veel mainida, et kuigi Sotsiaalministeerium peab välja töötama tugimeetmed ja need meetmed on vajalikud ainult mootorsõidukimaksu mõju leevendamiseks, ei ole eelnõu seletuskirjas välja toodud tugimeetmete rakendamise kulu.

Võttes arvesse puuetega inimeste vajadusi, nende haavatavust ja vaesusriski, palun ministeeriumil veel kord kaaluda, kas mootorsõidukimaksu kehtestamine kõigile sõidukiomanikele täies ulatuses on õigustatud.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Liisi Uder 6938437

Liisi.Uder@oiguskantsler.ee